

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2024-03-08
Stockholm

Mål nr
M 14252-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-11-16 i mål nr M 5146-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

Motpart

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Malung-Sälens kommun
Box 14
782 21 Malung

2. J.G.J.

SAKEN

Strandskyddsdispens för nybyggnad av fritidshus på fastigheten X i Malung-Sälens kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 29 juni 2022, dnr 526-71-2022, att avslå ansökan om strandskyddsdispens.

Dok.Id 2044155

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Dalarnas län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens beslut om att bevilja strandskyddsdispens för nybyggnad av fritidshus på fastigheten X.

Till stöd för överklagandet har länsstyrelsen anfört sammanfattningsvis följande. Det är inte säkerställt att vägen är trafikerad på ett sådant sätt att allmänheten normalt avstår från att passera över den. Vägdkiket och omgivningens terräng ska inte beaktas vid bedömningen. Vägen är inte att betrakta som avskiljande. Att fastigheten i dagsläget har liten betydelse för allmänhetens friluftsliv innebär inte att den saknar betydelse för friluftslivet. Strandskyddets syften är långsiktiga och områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. Att andra vatten är viktigare för friluftslivet saknar betydelse. Länsstyrelsen har hänvisat till rättspraxis och har gett in uppgifter om årsmedeldygnstrafik för vägen.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Malung-Sälens kommun och **J.G.J.** har fått tillfälle att yttra sig i målet men har inte hörts av.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det av 7 kap. 13 § miljöbalken framgår bland annat att strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden. Strandskydd gäller i samma utsträckning vid stränder som utnyttjas endast i liten omfattning för det rörliga friluftslivet (se prop. 2008/09:119 s. 99).

Av 7 kap. 18 c § första stycket 2 miljöbalken framgår att som särskilt skäl vid prövningen av dispens från strandskyddet får man beakta om det område som dispensen avser genom väg är väl avskilt från området närmast strandlinjen.

I fråga om den aktuella vägen kan utgöra sådan väg som innebär att fastigheten är väl avskild från vattenområdet har Mark- och miljööverdomstolen vid sin bedömning

beaktat fotografier från mark- och miljödomstolens syn på platsen, den hastighetsbegränsning som gäller för vägen samt de uppgifter som finns gällande vägens trafikering. Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att vägen inte är avskiljande i den mening som avses i 7 kap. 18 c § första stycket 2 miljöbalken (jfr MÖD 2011:40 samt Mark- och miljööverdomstolens domar den 16 augusti 2017 i mål nr M 10315-16 och den 7 oktober 2020 i mål nr M 9380-19). Det har inte heller framkommit att det föreligger något annat särskilt skäl för dispens enligt samma bestämmelse eller enligt 7 kap. 18 d § miljöbalken.

Inte heller efter en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken är det oproportionerligt att neka dispens. Överklagandet ska därför bifallas och länsstyrelsens beslut att avslå ansökan om strandskyddsdispens stå fast.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald samt hovrättsråden Liselotte Rågmark, Gösta Ihrfelt, referent, och Rikard Backelin.

Föredragande har varit Nina Hedvall Nordebo.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-11-16
meddelad i
Nacka

Mål nr M 5146-22

PARTER

Klagande
J.G.J.

Motpart

1. Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

2. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Malung-Sälens kommun
Box 14
782 21 Malung

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 29 juni 2022 i ärende nr 526-71-2022, se bilaga 1

SAKEN

Upphävande av kommunal strandskyddsdispens för nybyggnad av fritidshus på fastigheten X i Malung-Sälens kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut och fastställer Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Malung-Sälens kommuns beslut.

BAKGRUND

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Malung-Sälens kommun (nämnden) beviljade den 7 december 2021 strandskyddsdispens för nybyggnad av ett fritidshus på fastigheten X och beslutade om tomtplatsavgränsning. Länsstyrelsen i Dalarnas län (länsstyrelsen) beslutade den 29 juni 2022 att upphäva dispensen. J.G.J. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

Domstolen har hållit syn på platsen den 26 oktober 2022.

YRKANDEN M.M.

J.G.J. har yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas och nämndens beslut att bevilja dispens ska fastslås. Till stöd för sin talan har han i huvudsak framfört följande.

Av utredningen inför fastighetsbildningen avseende Y-Z framgår att det har gjorts en planutredning. Fastighetsbildningsbeslutet hänvisar också till denna utredning. Det tyder på att fastighetsbildningen har föregåtts av en noggrann planeringsprocess. När fastigheterna skulle bildas bedömdes utredningen i den inledande planutredningen vara tillräcklig och byggnadsplan inte nödvändig. Hade en byggnadsplan gjorts så hade strandskyddet automatiskt upphävts och fortfarande varit upphävt då byggnadsplaner år 1987 fick samma status som en detaljplan.

Hans obebyggda fastighet drabbas idag av att myndigheterna på 1960- och 1970-talet valde en enklare process än att upprätta en byggnadsplan. Det kan inte ha varit tanken att tomterna inte skulle kunna bebyggas i framtiden på grund av strandskyddet. Det är inte riktigt att den dispens som länsstyrelsen lämnade år 1977, och som år 1991 fick en tidsbegränsning på fem år, inte har utnyttjats och därmed upphört att gälla. Dispensen nyttjades genom förrättningen år 1978.

Den väg som skiljer den tänkta exploateringen från strandlinjen är kantad av avsevärd bebyggelse. Den fungerar som transportled för turister och servicepersonal och som enda transportled i det fall den större riksvägen på östra sidan Dalälven skulle behöva stängas av för olyckor, reparationsarbeten m.m. Under sådana förhållanden skulle det bli tusentals fler fordon per dag. Vägen är inte obetydlig bara för att den saknar mittlinje.

Det är inte proportionerligt att neka dispens. Det har lagts ner avsevärda kostnader på att stycka upp tomterna, dra in vatten, bygga serviceväg till tomterna, avlopp för den sålda tomten, fastighetsskatter m.m. Länsstyrelsen har gått längre än syftet med strandskyddet kräver.

Länsstyrelsen har uppgett att den kvarstår vid sin bedömning att dispens inte kan ges och huvudsakligen tillagt följande. Vid synen stod det klart att vägen inte kan anses vara av sådan storlek eller så pass trafikerad att allmänheten typiskt sett skulle avhålla sig från att passera över den. Naturliga förekommande hinder så som branter, höjdformationer och otillgänglig mark ska inte beaktas vid bedömningen om fastigheten kan anses vara väl avskild från området. Att vägen är viktig som trafikled, och att den i händelse av att riksväg 66 inte går att använda blir samhällsviktig, saknar betydelse. Att kommunen valde att inte skapa en byggnadsplan under 70-talet utan i stället lät lantmäteriet avstycka fastigheterna utgör inte heller ett särskilt skäl för dispens.

DOMSKÄL

Den aktuella platsen omfattas av strandskydd och den sökta åtgärden ska utföras inom det skyddade området. Det krävs därför strandskyddsdispens för att utföra åtgärden. Nämnden har som särskilt skäl för dispens angett att det område som dispensen avser genom en väg är väl avskild från området närmast strandlinjen, se 7 kap. 18 c § första stycket 2 miljöbalken.

J.G.J. har gjort gällande att dispens från strandskyddet meddelades år 1977 och att åtgärderna därför inte kräver någon ytterligare dispens för att få genomföras. Domstolen har inte tillgång till dispensbeslutet. Av utredningen i målet framgår emellertid att det inte har vidtagits några åtgärder på platsen. Det förhållandet att fastigheten avstyckades efter att dispens meddelades innebär inte att strandskyddsdispensen har tagits i anspråk. Domstolen instämmer därmed i länsstyrelsens bedömning att dispensen har upphört att gälla (7 kap. 18 h § miljöbalken och 12 § lagen [1998:811] om införande av miljöbalken). Vad J.G.J. har gjort gällande om myndigheternas agerande under 60- och 70-talet är inte heller en omständighet som kan utgöra skäl för dispens från strandskyddet.

Den centrala frågan i målet är i stället om det finns särskilda skäl för dispens på grund av att området som dispensen avser genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen.

Domstolen gör i denna del följande bedömning.

Den aktuella tjärnen, Örholtjärnen är till stor del omringad av skog tillhörande en större skogsbruksfastighet, A. Tjärnens area uppgår till ca 1,5 hektar. Den kantas av förhållandevis öppen terräng i dess norra och sydliga del, medan terrängen i den västra delen av tjärnen, vilken vetter mot fastigheten, är mer otillgänglig. Den aktuella fastigheten är inte synlig från tjärnen och det saknas en naturlig väg för allmänheten ner till tjärnen från fastigheten. Marken på fastigheten utgörs av skog och sluttar förhållandevis brant ned mot vägen och strandlinjen.

Mellan tjärnen och fastigheten löper övrig länsväg 1051. Högsta tillåtna hastighet på vägen är 70 km/h. Vägsträckan saknar mittlinje, men domstolen kunde vid synen konstatera att vägsträckan vid den planerade byggplatsen är förhållandevis bred och ger intryck av att utgöra en större landsväg. I höjd med fastigheten är sikten vidare kraftigt skymd åt såväl norr som söder till följd av vägkurvor. Det saknas uppgifter om trafikflöde, men domstolen bedömer, med hänsyn till närheten till Sälenfjället,

att J.G.J.s uppgift om att vägen trafikerats frekvent under vissa perioder av året framstår som rimlig och får tas för god. Vägen omges av djupa diken på båda sidor och terrängen är, som nämnts ovan, kuperad. Till följd av diket på vägens västra sida har fastighetens redan branta avslutning mot vägen blivit än brantare.

Det är utifrån domstolens iakttagelser i kombination med övriga uppgifter i ärendet svårt att se att området för den sökta dispensen har betydelse för allmänhetens bad och friluftsliv (jfr. prop. 1997/98:45 del 2 s. 87). Domstolen finner vid en samlad bedömning att området genom den aktuella vägen med tillhörande vägdike, även med beaktande av Mark- och miljööverdomstolens restriktiva praxis, är väl avskilt från området närmast strandlinjen.

Vid prövning av frågor om strandskyddsdispens ska det vidare göras en intresseavvägning varvid hänsyn ska tas till enskilda intressen.

Strandskyddsdispens får inte heller ges om det inte är förenligt med strandskyddets syfte.

I dessa frågor gör domstolen följande bedömningar.

I stort sett hela fastigheten ligger inom 100 meter från Örholtjärnens strandlinje. Fastighetens areal uppgår till ca 1 500 kvm och det är inte möjligt att bebygga fastigheten utanför strandskyddat område. Om strandskyddsdispens inte beviljas blir fastigheten inte möjlig att använda för det ändamål som den har avstyckats för. Domstolen bedömer därför att J.G.J.s intresse av att få utföra den sökta åtgärden är förhållandevis stort.

Den sökta åtgärden ska utföras ca 80–90 meter från tjärnens strandlinje och åtgärden är därmed inom vad som får betecknas som strandskyddets ytterkant. Som nämnts ovan finns inga naturliga vägar för allmänheten ner till tjärnen västerifrån och fastigheten är inte synlig från tjärnen. Längs med fastighetens västra och norra gräns löper en tillfartsväg och fastigheten B, söder om den aktuella fastigheten, är bebyggd, liksom fastigheten norröver med undantag för mellanliggande obebyggd fastighet. Enligt domstolens uppfattning finns på dessa

grunder ingen nämnvärd risk för att allmänhetens tillgång till strandområdet hindras av den sökta åtgärden. Det har heller inte framkommit att platsen för den sökta åtgärden, som ingår i ett omfattande och sammanhängande skogsområde, har några särskilda naturvärden. I nära anslutning till tjärnen återfinns vidare Västerdaläven, vars betydelse för allmänhetens bad- och friluftsliv får anses betydligt större än tjärnen i fråga. Enligt domstolens bedömning riskerar inte en beviljad strandskyddsdispens att ge någon prejudicerande effekt.

Mot bakgrund av vad som nu har anförts bedömer domstolen att det vore oproportionerligt att inte bevilja strandskyddsdispens i det aktuella fallet. Domstolen bedömer vidare att en dispens för den aktuella åtgärden är förenlig med strandskyddets syften att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

I likhet med nämnden bedömer domstolen alltså att det finns förutsättningar att ge strandskyddsdispens. Med upphävande av länsstyrelsens beslut ska därför nämndens beslut om dispens med tomtplatsavgränsning fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 7 december 2022.

Viktor Hellström

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Viktor Hellström, ordförande, och tekniska rådet Annika Månsson deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Jessica Waher.